

Strokovne in znanstvene monografije FKPV

Poslovno računovodstvo

izr. prof. dr. Stanko Koželj

mag. Tatjana Dolinšek

Celje 2012

Izr. prof. dr. Stanko Koželj, mag. Tatjana Dolinšek

POSLOVNO RAČUNOVODSTVO

5. izdaja

Strokovna recenzija ■ **prof. dr. Franc Koletnik**

Lektoriranje ■ **Vesna Gubenšek Bezgovšek**

Izdala in založila ■ **Fakulteta za komercialne in poslovne vede
Celje 2012**

Zbirka ■ **Strokovne in znanstvene monografije FKPV**

Oblikovanje ovitka ■ **Tomaž Perčič**

Tisk ■ **Kabis, Laško
2012**

Naklada ■ **100 izvodov**

Cena ■ **21 EUR**

© 2012 Fakulteta za komercialne in poslovne vede

Kopiranje oz. razmnoževanje brez pisnega dovoljenja FKPV je prepovedano.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

657(075.8)

KOŽELJ, Stanko

Poslovno računovodstvo / Stanko Koželj, Tatjana Dolinšek. - 5.
izd. - Celje : Fakulteta za komercialne in poslovne vede, 2012. -
(Zbirka Strokovne in znanstvene monografije FKPV)

ISBN 978-961-6825-52-8

1. Dolinšek, Tatjana, 1971-
262557696

Predgovor

Učbenik Poslovno računovodstvo na FKPV Celje temelji na sprejetih in potrjenih učnih načrtih za predmeta: Poslovno računovodstvo na smeri Komerciala in Osnove računovodstva na smeri Poslovna informatika. V njem avtorja na tradicionalni način obravnavata temeljne gospodarske kategorije z upoštevanjem sedaj veljavnih, že tretjih po vrsti od začetka samostojne Slovenije, sprejetih slovenskih računovodskih standardih (SRS 2006), ki so še tesneje kot prva in druga izdaja standardov povezani s strokovnimi rešitvami v Mednarodnih standardih računovodskega poročanja. V tej izdaji so upoštevane tudi vse dopolnitve in spremembe SRS 2006.

Predpisi, strokovna pravila (domači SRS 2006 kot mednarodni standardi računovodskega poročanja in mednarodni računovodski standardi s pojasnili) kot tudi domača dva kodeksa (računovodskih načel in obnašanja vodje računovodstva) so kar obširni. Dosedanja praksa pri predavanjih predmeta Poslovno računovodstvo na FKPV Celje (tako za redne kot izredne študente) pa je pokazala, da študentje potrebujejo nek strnjen učbenik, ki jim bo na začetku dal temeljno računovodsko znanje in obzorje tega predmeta, jih nato prek poglavij o najpogostejših gospodarskih kategorijah in njihovem razvidovanju popeljal k računovodskemu obravnavanju ugotavljanja poslovnega izida (pozitivnega ali pa negativnega), da bi na koncu dobili vpogled v temeljna spoznanja razvidovanja ustanavljanja gospodarskih družb, pomena sestavin celotnega kapitala, spreminjanja predvsem osnovnega kapitala idr.

Vsem, ki bodo to gradivo uporabljali, priporočava, da vsaj kot redni ali izredni študentje obiskujejo tudi predavanja in organizirane vaje; tako bodo dopolnjevali znanje, zajeto v tem učbeniku, z izvajanjem predavanj in vaj, kar vse omogoča res temeljito pripravo tako na izpit kot tudi za samo prakso (pa čeprav marsikateri študent v praksi ne bo nikakršen ekspert na računovodskem področju). Je pa vsekakor priporočljivo, da obseg snovi za predmet Poslovno računovodstvo, zajete v tem gradivu, pozna sleherna fizična oseba, pa naj bo le zaposlenec v sedanjih gospodarskih družbah, njihov delni lastnik ali celo morda kakšen vodilni uslužbenec. Predpisane gospodarske kategorije se namreč nenehno spreminjajo in če to njihovo spreminjanje nekdo zna brati tudi prek računovodskih pravil, je marsikatera zadeva veliko jasnejša in razumljivejša v primerjavi s tistimi, ki jim je morda računovodska stroka popolnoma neznana.

Gradivo je razdeljeno na 12 poglavij. Prvo poglavje je namenjeno predstavitvi in razvoju računovodstva s poudarkom na prikazu posameznih sestavin računovodstva (računovodsko predračunavanje, knjigovodstvo, oblike računovodskega nadzora in računovodska analiza). Na kratko je predstavljena tudi t. i. slovenska računovodska šola. Sledi poglavje, ki je namenjeno osnovam knjigovodstva, v katerem so prikazana temeljna pravila za knjiženje na posamezne skupine kontov. Avtorja najprej razloživa temeljne resnice o vrstah sredstev in obveznostih do njihovih virov v gospodarski družbi (začetno pripoznavanje, začetno merjenje, kasnejša prevrednotovanja), s tem da jih prikaževa tudi v enostavni bilanci stanja. Sredstva in obveznosti do njihovih virov iz bilance stanja prenašava na konte.

Vsi nastali poslovni dogodki v gospodarski družbi morajo temeljiti na ustreznih knjigovodskih podlagah – knjigovodskih listinah. Poslovne dogodke, ki jih knjigovodske listine dokazujejo, nato računovodstvo razviduje (evidentira) v poslovne knjige, da iz njih lahko sestavlja ustrezne računovodske izkaze (bilanca stanja, izkaz poslovnega izida,

izkaz denarnih tokov, izkaz gibanja kapitala), kakršne opredeljujeta v Sloveniji Zakon o gospodarskih družbah in SRS 2006.

Slušatelji FKPV Celje bodo pri tem predmetu spoznali temeljne značilnosti najpomembnejših gospodarskih kategorij: opredmetena osnovna sredstva, neopredmetena sredstva, stroški, zaloge, prihodki, odhodki in ugotavljanje ter razporejanje poslovnega izida.

Kar nekaj strani pa je posvečenih ustanavljanju gospodarskih družb v Sloveniji in spreminjanju lastništva teh gospodarskih pravnih oseb. Tudi spremembam sestavin nekaterih vrst celotnega kapitala je namenjenih nekaj primerov.

Gradivu dodajava na koncu tudi vprašanja in vaje po posameznih poglavjih, tako da študentje lahko sami študirajo in rešujejo naloge potem, ko preštudirajo ustrezno snov. O računskih in knjižnih zgledih za vaje so na koncu gradiva dane njihove rešitve, v prilogi pa so prikazani obrazci za računovodske izkaze.

Gradivo za predmet Poslovno računovodstvo je že četrto po vrsti in prilagojeno sedanjemu obračunskemu sistemu za gospodarske družbe in zadruga, ki temelji na SRS 2006 (in na vseh dodatnih spremembah ter dopolnitvah, ki se nanašajo na posamezen SRS) in na Zakonu o gospodarskih družbah. Avtorja bova za vse pripombe bralcev tega gradiva hvaležna.

Celje, oktober 2011

izr. prof. dr. Stanko Koželj
mag. Tatjana Dolinšek, višja predavateljica

1 Pojem in pomen računovodstva ■ 10

- 1.1 Razvoj računovodstva ■ 10
- 1.2 Vloga računovodstva danes ■ 13
- 1.3 Delitev računovodstva ■ 14
- 1.4 Pravne podlage računovodstva v Sloveniji ■ 16
 - 1.4.1 Razvoj slovenskih računovodskih standardov in računovodske stroke ■ 16
 - 1.4.2 Vsebina Slovenskih računovodskih standardov 2006 ■ 20
 - 1.4.3 Mednarodni standardi računovodskega poročanja ■ 21

2 Knjigovodske listine ■ 23

3 Poslovne knjige ■ 25

4 Osnove knjigovodstva ■ 27

- 4.1 Sredstva ■ 27
 - 4.1.1 Dolgoročna sredstva ■ 27
 - 4.1.2 Kratkoročna sredstva ■ 27
- 4.2 Obveznosti do virov sredstev ■ 28
 - 4.2.1 Kapital (lastni kapital) ■ 28
 - 4.2.2 Dolgovi (tuji kapital) ■ 29
- 4.3 Bilanca stanja ■ 30
 - 4.3.1 Bilančne spremembe ■ 32
- 4.4 Konto ■ 33
 - 4.4.1 Vrste kontov ■ 34
 - 4.4.2 Pravila za knjiženje na konte ■ 34
 - 4.4.2.1 Pravila za knjiženje na konte stanja ■ 34
 - 4.4.2.2 Pravila za knjiženje na stroškovne konte ■ 36
 - 4.4.2.3 Pravila za knjiženje na konte uspeha ■ 37

5 Najpomembnejše gospodarske kategorije ■ 40

- 5.1 Opredmetena osnovna sredstva ■ 40
 - 5.1.1 Začetno računovodsko merjenje ■ 40
 - 5.1.2 Amortiziranje osnovnih sredstev ■ 43
 - 5.1.3 Prevrednotovanje opredmetenih osnovnih sredstev ■ 45
 - 5.1.4 Naknadna vlaganja v opredmetena osnovna sredstva ■ 48
 - 5.1.5 Izločitev opredmetenih osnovnih sredstev ■ 48
- 5.2 Neopredmetena sredstva ■ 49
 - 5.2.1 Začetno računovodsko merjenje ■ 50
 - 5.2.2 Amortizacija ■ 50
 - 5.2.3 Prevrednotovanje ■ 50
- 5.3 Naložbene nepremičnine ■ 51
 - 5.3.1 Vrednotenje (prevrednotovanje) naložbenih nepremičnin ■ 51
- 5.4 Zaloge surovin in materiala, drobnega inventarja in embalaže ■ 53
 - 5.4.1 Nabava materiala ■ 53
 - 5.4.2 Poraba materiala ■ 54
 - 5.4.3 Prevrednotovanje zalog materiala ■ 56
- 5.5 Terjatve ■ 57
 - 5.5.1 Prevrednotovanje terjatev zaradi oslabitve ■ 57

6 Stroški ■ 59

- 6.1 Razvrščanje stroškov ■ 59
- 6.2 Stroški materiala ■ 60
- 6.3 Stroški storitev ■ 62
- 6.4 Stroški amortizacije ■ 68
- 6.5 Rezervacije ■ 69
- 6.6 Stroški obresti ■ 71
- 6.7 Stroški plač ■ 72
- 6.8 Drugi stroški ■ 75
- 6.9 Prenos stroškov ■ 76

7 Zaloge proizvodov, storitev in trgovskega blaga ■ 78

- 7.1 Obračunavanje nedokončane proizvodnje in gotovih proizvodov ■ 78
- 7.2 Zgledi vrednotenja zalog nedokončane proizvodnje in proizvodov ■ 81
- 7.3 Vrednotenje storitev v storitvenih gospodarskih družbah ■ 90
- 7.4 Vrednotenje zalog trgovskega blaga ■ 90
- 7.5 Prevrednotovanje zalog proizvodov in blaga ■ 94

8 Prihodki ■ 96

- 8.1 Poslovni prihodki ■ 96
- 8.2 Finančni prihodki ■ 98
- 8.3 Drugi prihodki ■ 100

9 Odhodki ■ 102

- 9.1 Poslovni odhodki ■ 102
- 9.2 Finančni odhodki ■ 103
- 9.3 Drugi odhodki ■ 105

10 Letno poročilo in računovodski izkazi ■ 107

- 10.1 Letno poročilo ■ 107
- 10.2 Računovodski izkazi ■ 108
 - 10.2.1 Bilanca stanja ■ 109
 - 10.2.2 Izkaz poslovnega izida ■ 110
 - 10.2.3 Izkaz denarnih tokov ■ 111
 - 10.2.4 Izkaz gibanja kapitala ■ 112
 - 10.2.5 Izkaz vseobsegajočega donosa ■ 113
 - 10.2.6 Povezanost med računovodskimi izkazi ■ 114
 - 10.2.6.1 Povezanost med bilanco stanja in izazom poslovnega izida ■ 114
 - 10.2.6.2 Povezanost med bilanco stanja in izkazom denarnih tokov ■ 115
 - 10.2.6.3 Povezanost med bilanco stanja, izkazom poslovnega izida in izkazom denarnih tokov ■ 115

11 Poslovni izid ■ 117

- 11.1 Vrste poslovnih izidov ■ 117
- 11.2 Pozitiven celotni poslovni izid in njegovo razporejanje ■ 119
- 11.3 Negativni poslovni izid in njegova poravnava ■ 123

12 Ustanavljanje gospodarskih družb ■ 126

- 12.1 Splošno o gospodarskih družbah ■ 126
- 12.2 Ustanovitev gospodarske družbe z oznako d. o. o. ■ 128
- 12.3 Ustanovitev gospodarske družbe z oznako d. d. ■ 131
 - 12.3.1 Hkratna (simultana) ustanovitev delniške družbe ■ 132
 - 12.3.2 Postopna (sukcesivna) ustanovitev delniške družbe ■ 133